

mielelii

Suomen Mielenterveysseura

Monikulttuurisuuden kohtaaminen terveydenhoitajan työssä

Tehyn terveydenhoitajajaoston opintopäivät

24.11.2015

Ansa Haaviko

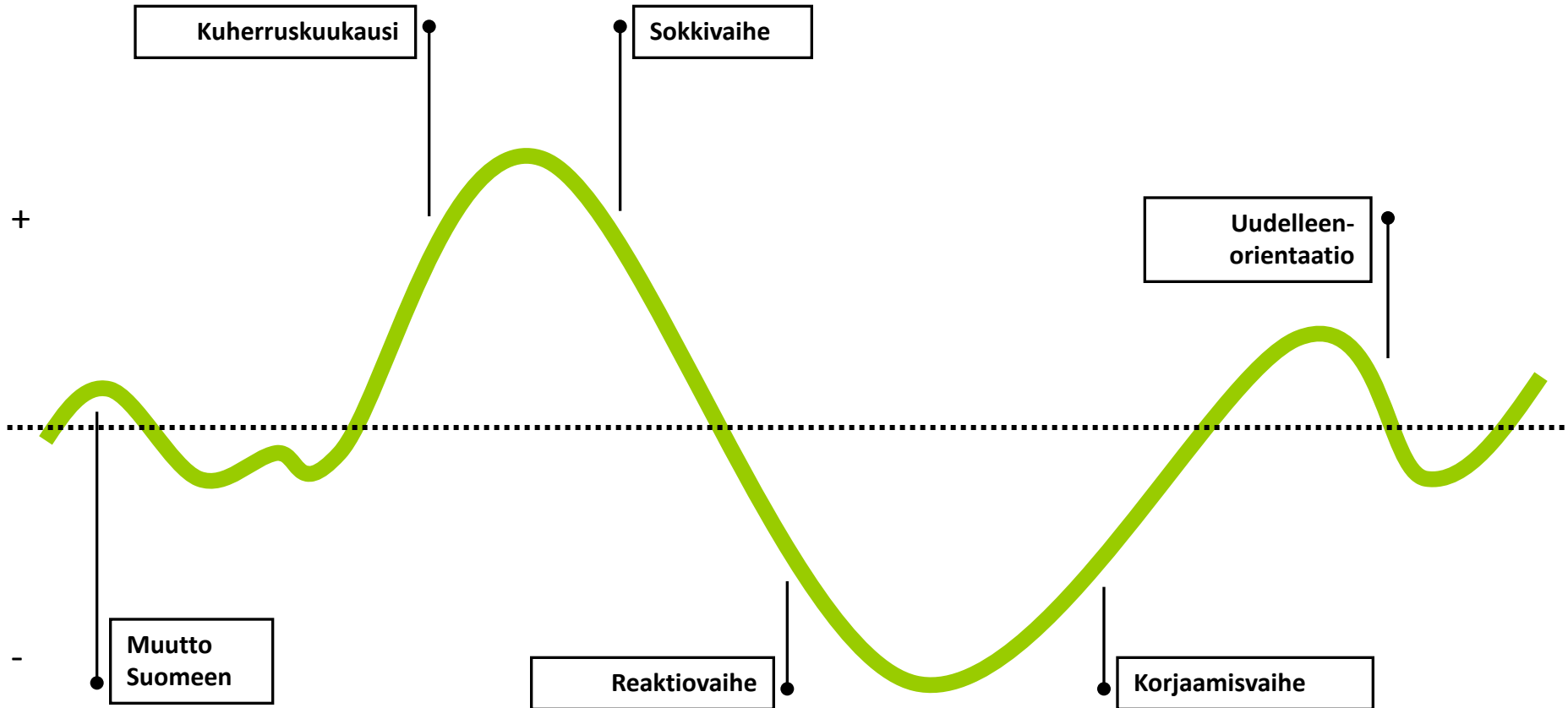
käsitteitä

- Maahanmuuttaja = siirtolainen tai pakolainen
- Siirtolainen= työ, perhesuhde tai opiskelu
- Pakolainen= kiintiöpakolainen tai saanut Suomessa oleskeluluvan turvapaikkaprosessissa
- Turvapaikanhakija= hakenut Suomesta suojaa
- Ulkomaalainen= ei ole Suomen kansalainen

Maahanmuutto käynnistää aina psyykkisen prosessin

- maahanmuutto ja erityisesti pakolaisuus kuormittavat mielenterveyttä
- useimmat selviytyvät kuitenkin hyvin prosessista
- jos häiriö syntyy, se on useimmiten masentuneisuus, ahdistuneisuus tai posttraumaattinen stressireaktio
- raskaat elämäntapahtumat tulevat usein somaattisina vaivoina esiin

Maahanmuuttoprosessi

kohtaaminen

Työntekijä

Maahanmuuttaja

pelkoa ja hämmennystä siitä, miten osaan ja selviän
miten saan selville, mistä tässä on kysymys

ammattitieto
kielitaito
kulttuuripätevyys ja sen rajat
tulkin käyttö

kuka minä nyt olen
jatkuvuuden tarve
halu löytää selvyys
uusi identiteetti

Asiakassuhteen/yhteistyösuhteen luominen

- Ensivaikutelmilla on merkitystä
- Kohtaamista hankaloittaa usein pelot ja epäluulo
- Ensimmäinen/ensimmäiset tapaamiset tärkeimpiä

Hyvä muistaa

- Myötätunto/vilpittömyys/halu auttaa välittyvät asiakkaalle ja auttavat eteenpäin
- Asenteellinen valmius tärkeintä
- Tulkin välitykselläkin on mahdollista tavoittaa olennainen
- Kulttuurisia tietoja ei tarvitse tietää etukäteen/ oman kulttuurinsa asiantuntija on huoneessa
- Löydettävä tapa, millä tehdä näkyväksi suomalaista kulttuuria/ajattelua ja rohkeus kysyä/ kulttuuristen erojen tutkiminen osana hoitoprosessia

Miten saadaan tulkaustilanne onnistumaan

- Varmistetaan etukäteen puhuttu kieli ja murre oikean tulkin varaamiseksi
- Pätevällä tulkilla on hyvä kielitaito ja yhteiskuntatuntemus
- Pätevä tulkki toimii ammatillisesti ja on puolueeton
- Käydään vastaanoton alussa läpi salassapitovelvollisuus
- Naiselle käytetään aina, jos mahdollista, naistulkkia
- Käytetään ammattitulkkia, ei perheenjäseniä ja ehdottomasti ei lapsia
- Käytetään aina samaa tulkkia, jos mahdollista
- Työntekijä katsoo aina asiakasta ja puhuu hänelle samalla tavalla, kuin tilanteessa, jossa ei ole tulkkia
- Käytetään lyhyitä, selkeitä lauseita ja pidetään taukoja
- Tarkistetaan aika ajoin kysymyksin, että asiakas on ymmärtänyt oikein

Hyvä muistaa tulkkauksesta

- Asioitten oikein ymmärtäminen tuo myös säästöä
- Tulkki ei arvioi työntekijän ammattitaitoa
- Yleensä tulkkauksilanne jää tulkilla lyhytkestoiseen muistiin
- Tulkki voi antaa arvokasta kulttuuritietämystä myös niitä asiakastapaamisia varten, joissa ei tulkkia tarvita
- Tässäkin asiassa harjoitus tekee mestarin

Työntekijän näkökulma

- Lähtökohtaisesti oma suomalainen koulutus ja osaaminen riittävät
- Keskeistä vuorovaikutustaidot: miten sanoitan osaamiseni toisen käyttöön ja opettelen kysymään
- Kaiken perusta on luottamuksen rakentaminen
- Luottamuksen saavuttamiseksi potilaan mahdollisimman hyvä ohjaus ja neuvonta hoitotavoista ja tavoitteista. Potilas usein tietämätön uuden maan hoitotavoista ja oman maan hoitokäytännöt voivat erota suurestikin suomalaisesta

Maahanmuuttajanaisen haasteita uudessa yhteiskunnassa

- Eletään hyvin monenlaisten tunteiden vallassa, usein kyse itsetunnon identiteetin ja elämän hallinnan ongelmista
- Uusi rooli naiselle usein myönteinen. Uusi rooli miehelle, usein aseman menettäminen
- Naisten tasavertainen asema uudessa yhteiskunnassa suhteessa miehiin voi tuoda jännitteitä maahanmuuttajanaisen elämään
- Perheväkivalta ja pelko puhua siitä. Suvun valta päättää naisen valinnoista
- Kunniaväkivallan pelko
- Yksin elävän naisen paineet oman ja uuden kulttuurin tapojen välillä
- Eristäytyneisyys ja tietämättömyys omista oikeuksista/velvollisuuksista
- Seksuaalisuus ja oikeus oman kehon hallintaan
- Kysymys syntyvyyden säännöstelystä

Yhteisöstä yksilöön

- Jokainen asiakas/potilas on oman henkilöhistoriansa tuote
- Stereotyyppien ja yleistysten välttäminen
- Omien ennakkoluulojen ja pelkojen tunnistaminen ja käsitteleminen, niin että kaikki asiakkaat saavat tasavertaisen palvelun
- Ammatillinen ja henkilökohtainen vastuu: kyse on ammatti-identiteetistä, omien tietojen ja taitojen tasosta ja ammattietiikasta, miten kohtaan toisen ihmisen

Puheeksi ottaminen, kun somaattista vaivaa ei löydy

- Psykoedukaatio
- Normalisointi
- Ohjaus oikean avun piiriin
- Motivointi ottamaan apu vastaan